

Kambiri

LUIS PRATS MARTINEZ

1. Baskı - Beyaz Balina Yayınları, 2021
Yeni Baskı - Beyaz Balina Yayınları, 2023

KAMBİRİ
LUIS PRATS MARTINEZ

Özgün Adı: Kambiri

ISBN: 978-605-188-607-7

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 49238

MATBAA SERTİFİKA NO: 48625

© Metin: Luis Prats Martínez, 2019

© Kapak illüstrasyonu: Zuzanna Celej, 2019

İlk baskısı Edicions 62 tarafından 2019 yılında yapılmıştır.

© Bu kitabın Türkçe yayın hakları IMC Agencia Literaria, SL ve Akan Ajans aracılığı ile alınmış olup Beyaz Balina Yayınları'na aittir.

Yayın yönetmeni: Bülent Oktay

Editör: Filiz Çiçek

İspanyolcadan çeviren: Elvan Neptun

Grafik tasarım: Kübra Yeşilyurt Çakır

EKOSAN MATBAACILIK

Maltepe Mah. Hastaneyolu Sok. No: 1 (Tarl Tarım Binası)

Zeytinburnu - İstanbul

Cilt: Deniz Matbaacılık, İstanbul

Beyaz Balina Yayın Sanat Dağıtım Paz. San. ve Tic. Ltd. Şirketi

Ömerli Mah. Harmantepe Cad. No: 14 K: 4

Arnavutköy / İstanbul

Tel: 0212 544 41 41 - 544 66 68 - 544 66 69

Faks: 0212 544 66 70

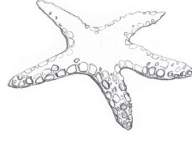
info@beyazbalina.com.tr

Kambiri

LUIS PRATS MARTINEZ

İspanyolcadan çeviren: Elvan Neptun

SAHİL

Haziran sonu bir cuma günü, akşam üzeri yedi buçuk sularıydı. Altın renkli güneş, Tunus-Khnis'teki kireç badanalı evleri, meyve bahçesinde yetişen şeftali ve muşmulalarla aynı turuncu ve sarı renklere boyuyordu.

İncir ağacının etrafına çukur kazan yaşlı çiftçi homurdanarak "Tanrı aşkına! Bu ne kadar bunaltıcı bir sıcak!" dedi. Sonra başını kaldırıp sahile baktı. Sahil, dalgaların miskince yaladığı sonsuz, altın bir alana dönüşmüştü. Kumsalda ağları onarmakta olan yarım düzine balıkçı vardı. Yakında gece çökecekti.

İçlerinden biri; sıska, koyu tenli bir çocuk, -dün gece, çok akıllı bir ıstakozun kaçmak için yırttığı- ağı onarmakla meşgul olan büyükbabasını dirseğiyle dürttü. Güneşten teni kızarmış adam, çocuğun işaret ettiği yere baktı. Derenin sazlığından bir toz bulutu yükseliyordu ve bu iyiye işaret olamazdı.

“Yine mi?” diye hayıflandı yaşlı adam.

“Görünüşe göre öyle,” dedi torunu omuz silkerek.

“Kaç tane?”

Çocuk, gözlerini kısarak baktıktan sonra cevap verdi:

“Altı düzine.”

“Kadınlar ve çocuklar da dâhil mi?”

“Evet, çoğu öyle.”

Büyükbaba kuma tükürüp, “Lanet olası bongolar!” diye söylendi.

Balıkçılar ve çiftçi Asim işlerini hızlıca bitirdiler. Bongolar arazi araçlarıyla her cuma, gün batımında gelmeden önce balıkçılar, işlerini bitirmeye gayret ederlerdi.

Beş dakika sonra hepsi güzel, rengârenk desenlerle süslenmiş şallar içindeki insanlar, sıra hâlinde belirdiler. Çiftçi Asim’in meyve bahçesindeki şeftaliler gibi turuncu, köy evlerinin duvarları gibi beyaz ve sahilde büyümeye çabalayan palmiye ağaçları gibi yeşil renkler vardı üzerlerinde.

Hepsi, ayakları kuma değer değmez tuzlu denizin dili, tozlu ayaklarını hevesle yalayana dek koşmaya devam etti.

* Başka anlamları olmakla birlikte bu kitapta bongo, insan kaçakçısı anlamında kullanılmaktadır. (Ed. N.)

Erkekler, kadınlar ve çocuklar, şallarını çıkardılar, is gibi simsiyah ve terli tenleri, akşamın, alevleri andıran sarıları ve turuncuları arasında parladı.

Kumsala en son varan; zambağın sapı gibi ince yapılı, genç bir kadındı. İsmi Alike Touré’ydi ve içlerinde en güzeli oydu. Hiç dinlenmeden sekiz saattir yürüyor olmasına rağmen hâlâ bir prenses gibi hareket ediyordu. Ana vatanı Tessi’de, bir ilkbahar festivalinde Kakilambe dansı yapacakmışcasına salınıyordu. Sırtında ise bir un torbası gibi beyaz, hafif bir bohça taşıyordu. Bohçanın içinde Kambiri uyuyordu.

Alike ayaklarını, ensesini ve kıvrıkcık saçlarını suyla ıslattı. Su, abanoz gibi siyah teninde, yıldızlar ve tuz nehirleri çizerek süzüldü.

İşini bitirince bohçanın içinde uyuyan kızının küçük bedenini suya soktu. Küçük Kambiri yıldızlara benzeyen gözlerini açıp gülümsedi. Daha önce denizi hiç görmemiş olan Kambiri kahkahalar attı.

“Ba... Ba... Ba...” diye ses çıkardı.

Alike Touré, kızının yanağını okşadı.

“Evet Kambiri, işte bu deniz,” diye mırıldandı kıvrıkcık saçlarını okşarken.

Ne etkileyici bir ses!

Ne yoğun bir tuz kokusu!

Ne kuvvetli bir ışık!

Dalgalar mutlu bir şekilde dans ediyordu. Kızıl barbunlar ve iskorpitler, altın rengi suların içinde yüzüyorlardı. Yuvarlak güneş, bu anneye ve kızına bakarak gülümsüyordu. Güneyden gelen esinti onlara hoş sözler fısıldıyordu.

Balıkçı çocuk, büyükbabası ve köylü Asim, aletleri toplamayı bitirip sahildeki grubu izlerken bir martı, kızılımsı gökyüzünde yaylar çizerek uçuyordu.

PALMIYE

Kızılımsı gökyüzü, güzeller güzeli Alike Touré'ye acıdı ve onu, güneşten yayılan sıcaktan kurtarmak için biraz karayel üfledi.

Genç kadın, siyah bir kayanın yanına, sırtını bir pal-miye ağacının çatlaklarla kaplı gövdesine dayayarak oturdu. Emzirmek üzere küçük Kambiri'yi kucağına aldı ve haftalar önce başlayan bu uzun yolculuk için büyükbabasının hazırladığı bohçayı açtı. Kalan fufú'dan bir ısırık aldı ve gözlerini kapattı. O günün şafağında bu grup, El Bhirra'dan yola çıkıp terkedilmiş patikalarda yürümeye başlamıştı.

Kırk dokuz kilometre.

Ve bir önceki şafakta Sfax'ın dışında yürümüşlerdi.

Seksen yedi kilometre.

* Plantain denilen bir tür muz ya da manyok bitkisi kaynatılarak yapılan bir hamur. Orta ve Batı Afrika'da çok önemli bir yiyecek. (Ed. N.)

Ve bir kez de Agareb'den yürümüşlerdi.

Yirmi dört kilometre.

Ve bir kez de Bir Ali Bin Khlifa'dan.

Kırk bir kilometre.

Böylece Alike, Afrika'nın tam kalbindeki Mali'de bulunan memleketi Tessi'den yola çıktığından beri iki aydır otobüsle, yük arabasıyla ya da yürüyerek, sırtında Kambiri ile 3218 kilometreden fazla yol kat etmişti. Onu cennete götürecek olan bu sahile varana kadar Cezayir'in kavurucu sıcaklıktaki çölllerinden geçmişti.

Güzeller güzeli Alike, gözlerini kapattı ve yolculuğa başlamadan aylar önce Gao'ya yaptığı seyahati hatırladı. Geniş omuzlu, demir elli Salif'in gidişinden sonra onun postaneye gönderdiği parayı ve notu almak için günlerce yaya olarak yol almıştı. Kambiri doğduktan sonra cennette bir araya geleceklerine dair sözleşmişlerdi.

Postaneye gelen buruşuk kâğıt paralarla dolu bir zarfın içindeki notta, Nijer'de temasa geçebileceği birinin adı da yazılıydı.

Son bir yıl içerisinde Salif'ten üç defa haber almıştı: Bir kafeden iki telefon görüşmesi yapmış ve Gao'dan bir zarf almıştı.

Alika doğum yaptıktan sonra birkaç ay beklemişti ve küçük Kambiri'nin yeterince güçlü olduğunu düşündüğünde Salif ile cennette buluşmak umuduyla annesi, babası, büyükbabası, büyükannesi ve büyük büyükannesi ile vedalaşmıştı.

Alika, cennet bahçesinin nerede olduğunu bilmiyordu. Bildiği tek şey, haftalardır Hombori yaylasının yamaçlarını görmediği için artık geri dönmesinin mümkün olmadığıydı. Tessi ve büyükbabasının çayırları artık çok uzakta kalmıştı.

Bir daha büyüdüğü çayırları ya da kan rengi patikaları, çalıların üzerinden atlayan antilopları veya zürafaların ince, benekli boyunlarını göremeyeceğini biliyordu. Dişi aslanların kükremelerini; gölün yakınlarında, gün batımında fillerin çıkardıkları boru gibi sesleri ya da havanda fufu ezerken büyükannesinin çıkardığı gürültüyü duymayacağını da...

Son haftalarda Alika çok garip isimler duymuştu: Marsilya, Nimes, Milano, Barselona... Bunların hepsi, Salif'in kendisine sık sık bahsettiği yerlerdi. Geniş omuzları ve demir elleri olan adam, doğumdan haftalar önce oradan gitmişti çünkü "Tessi'de bir çocuk yetiştirmeye degecek hiçbir şey yok," diyordu.

Salif denizi geçmiş ve insanların günde üç öğün yemek yediğı, mikropsuz su içtiğı bir yere ulaşmıştı. Henüz görmediğı kızının mikrop lu suları içmesini istemiyordu.

Alika gerindi ve koyu renkli, badem şekilli gözlerini açtı. Birkaç balıkçı, ağılarını ve diğ er eşyalarını, rengârenk teknelerinin altına sakladılar. Sonra da ateşten yapılmış gibi görünen evlere yöneldiler.

Kambiri karnını doyurmuştu. Alika onu, omzunun üstüne yatırdı ve tatmin edici bir geçirme sesi duyduktan sonra emeklemesi için kuma bıraktı.

Kız biraz ilerleyip –sırtı bir palmiye ağacının çatlaklarla kaplı gövdesine dayalı olarak oturan– annesine baktı.

“Ba... ba... ba...”

“Emekle Kambiri, emekle,” dedi Alika gülümseyerek.

Kambiri’nin gözleri yıldızlar gibi parlaktı. Ellerini yumruk yaptı ve kumlar, onun tombul ellerinin arasından altın tozu gibi döküldü.

“Oyna, Kambiri, oyn a. Birkaç saat sonra oynamaya fırsatın olmayacak.”

Kambiri her şeyi görmek istiyor, kahkahalar atıyordu ve annesini izliyordu.

“Ba... ba... ba...”

Deniz, hoş sözler getiriyordu ancak kimsenin duymak istemediği şeyleri de mırıldanıyordu.

Kavurucu güneş yavaş yavaş denizin arkasına saklandı. Alike kızını kucağına aldı, ona sarıldı ve üstünü renkli şalla örttü.

“Şimdi uyu, canım,” dedi. “Hava soğuk.”

Monastir’in yakınındaki Khnis sahilinde bir daire hâlinde bekleyen yetmiş gölgenin üstüne, yıldızlardan oluşan bir battaniye düştü. Bazıları, palmiye ağaçlarının dallarıyla bir kamp ateşi yakmıştı ve ateş, yetmiş tane titrek yüzü aydınlatıyordu.

Beklemek zorundaydılar. Vatanlarından ayrılmadan önce rehberler, bir teknenin onları denizin ötesine götüreceğini ancak beklemek zorunda olduklarını söylemişti.

Bir kadın yanına oturdu. Yolculuğun uzun haftaları içerisinde Alike bu kadını görmüştü ancak konuşmamışlardı çünkü konuşmaları yasaktı. Alike kendini yana doğru çekti ve genç kadın da sırtını, palmiyenin gövdesine yasladı. Bir palmiye ağacı, paylaşabilecekleri tek şeydi.

Genç kadının adı Awa idi ve Tessi’ye yarım günlük yürüme mesafesindeki Hombori köyünden geliyordu.

Alika, “Neredeyse komşu gibi,” dedi ve gülümseyerek ağzını süsleyen inci dişlerini gösterdi.

Bir süre, her şey ve hiçbir şey hakkında fısıldaştılar. Denizi aşmak ve bir adaya varmak için beklemeleri gerektiğini biliyorlardı. Oradan da günde üç öğün yemek yiyebilecekleri ve suyun onları hasta etmeyeceği cennete gideceklerdi.

“Dediklerine göre bineceğimiz tekne...”

Alika, “Oldukça büyükmüş, evet,” diyerek iç çekti.